

יום הזכרון לשואה ולגבורה

חפצים

הנער פטר גינץ, עורך "וודם", עיתון נוער בגיטו טרזינשטאט כתב ב- 1944 את הדברים הבאים:

"כפי שרובנו יודעים, חפץ, לעולם ובשום נסיבות אינו יכול להכיל חיים. רק חפץ המצוי בקשר מתמיד עם בני האדם יכול להשתנות, מכח היותו חלק מחיי אותם אנשים. רק לחפץ שכזה ניתן יהיה להתייחס כבעל רוח חיים".

פרימו לוי, ניצול מחנה אושוויץ, כתב בספרו "הזהו אדם":

"אני יודע שלא בנקל ניתן להבין את דברי, וטוב שכן. ינסה נא, אפוא, כל אחד להרהר כמה ערך להרגלי היום יום הקטנים של כל אדם וכמה משמעות יש להם: לחפצים רבים שיש אפילו בידי פושט יד עני שבקרן הרחוב: ממחטה, מכתב ישן, תמונה של אדם יקר. דברים מעין אלה הם חלק מישותינו, כמעט כמו איבר מאיברי גופנו. שווה בנפשכם אדם שניטל ממנו ביתו, הרגליו, בגדיו, הורחק מיקריו, הכל כל מה שהיה לו: אדם כזה לא יהיה אלא קליפה ריקה, לא נותר לו דבר, הוא אומלל וחסר אונים. לא נותר לו כבוד עצמי. הוא לא יכול להבחין עוד בין טוב ורע. משום כך בקלות יתרה מי שאיבד הכל, גם אישיותו ניטלת ממנו בקלות יתרה. הוא הופך ליצור נחות ביותר שקל להחליט להמיתו בלי מחשבה תחילה. ליצור כזה אין להתייחס כאל בן - אדם".

- מה התפקיד של חפצים בחיי האדם?
- צפו בעדותו של אליעזר אילון ודונו בשאלות הבאות:

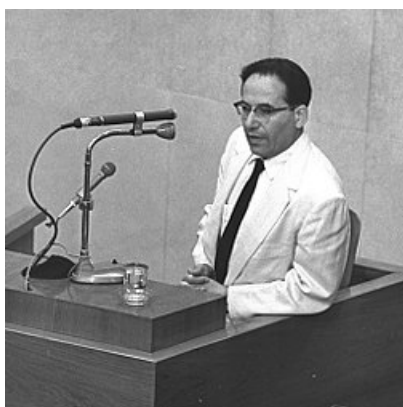
https://www.youtube.com/watch?v=mp8n_D8vchg&feature=youtu.be

1. מדוע לא רצה אליעזר להיפרד מאמו?
2. מדוע העניקה האם לאליעזר את הספל?
3. מדוע לדעתכם שמר אליעזר על הספל לאורך כל השנים?

בבקשה לקרוא את הטקסטים על חפצים של ילדים בשואה, ולדון בכיתה על השאלות הבאות:

1. אילו תפקידים ומשמעויות היו לחפצים השונים?
2. האם החפצים שמרו על תפקידם המקורי?
3. איך סיפור החפצים משקף את סיפורה של המשפחה בשואה?
4. כיצד החפץ משקף את היחיד והיחד בשואה?

יחיאל די-נור (1909-2001) היה סופר ישראלי יליד פולין, ניצול מחנות ההשמדה הנאציים, שכתב על השואה ביידיש ובעברית. די-נור נודע בשם העט "**ק. צטניק**". (מבוטא: "קֶצְטִנִּיק", מושג שפירושו "אסיר במחנה ריכוז") ושימש כעד במשפט אייכמן.

כשנשאל די-נור במשפט אייכמן על ידי התובע למה הוא חוסה תחת שם-עט ענה:

"אין זה שם ספרותי. אינני רואה את עצמי כסופר הכותב דברי ספרות. זו כרוניקה מתוך הפְּלֶנְטָה אושוויץ. הייתי שם בערך שנתיים. אין הזמן שם כפי שהוא כאן, על-פני כדור הארץ. כל שבר רגע הולך שם על גלגל זמן אחר. ולתושבי פְּלֶנְטָה זו לא היו שְׁמוֹת. לא היו להם הורים ולא היו להם ילדים. הם לא לבשו כדרך שלובשים כאן. הם לא נולדו שם ולא הולידו... הם לא חיו לפי החוקים של העולם כאן ולא מתו. השם שלהם היה המספר ק. צטניק."

"השיבו"

השיבו לי לו רק שערה אחת בִּזְדָּה מִתְּלֵילִי אֲחוֹתִי הַזְּהוּבִים!

השיבו לי נעל אחת מנעלי אבא;

גִּלְגַּל שְׁבוּר אֶחָד מִן הַגִּלְגָּלִיּוֹת שֶׁל אֲחִי הַקָּטָן

וְאַבְקִיק אֶחָד שָׁנַח עַל גַּב אִמִּי ... "

מתוך: השעון, ק.צטניק, 2000

1. מדוע דינור מבקש כל כך ששיבו לו דברים לכאורה פְּעוּטֵי עֵרֶךְ?

2. מדוע הוא מוכן להסתפק אפילו ב"אבקיך אחד שנח על גב אמי?"

מן המילון:

חֶפֶץ:

1. **עצם מוחשי**, דבר דומם אשר לרוב שייך או קשור לאדם, ואפשר לטלטל אותו ממקום למקום.
חפצים (גם: חפצים אישיים) דברים שאדם לוקח לדרך, מטען, משא; דברים שיש לאדם בזמן מסוים, שהוא נושא אותם עימו.
2. רצון או חשק (למשהו), משאלה; עניין של מישהו בדבר, בדרך כלל מפני שיש לו ערך בעיניו או מפני שיש לו שימוש העשוי להביא תועלת.

שם עט – pen name

עד – witness

תובע – prosecutor

חוסה – hiding

כפי – כמו

תלתלים – curls

גלגליות – roller skates

אבקיך – גרגר אבק

A speck of dust

לכאורה – seemingly

פְּעוּט עֵרֶךְ – עם ערך קטן מאוד

עצם – object

מוחשי – material

דומם – inanimate

לטלטל – to carry

משא, לשאת – to transport

חשק – desire, urge

תועלת – use